ਐਪੀਲੇਟ ਸਿਵਲ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਪੰਜਾਬੂ,- ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਮੱਲ੍ਹਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੁਦਈ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਮੁਦਈ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ) - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1946 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ.637

ਕਸਟਮ-ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜਾ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤ-ਭੈਣ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਬੱਚੇ- ਕੀ ਛੇਵੀਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ. ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ- ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਧਾਰਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ....

ਬਚਾਓ ਪੱਖ, ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਬਜ਼ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਜਿਸ ਤੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਜ਼ਨਰਲ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਬਜ਼ ਦੀ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਛੇਵੀਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ.ਸ.ਸ.ਦੌਲਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ/ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ 1945, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਖੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੀ ਰਾਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਕਾਂਗੜਾ ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਮਿਤੀ 8 ਜੁਲਾਈ, 1944 ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਹ ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਕਰੀ ਦੇਣਾ ਕਿ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਾਲ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਨ.ਐਲ.ਵਡੇਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ

ਡੀ.ਕੇ.ਮਹਾਜਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਫੈਸਲਾ

ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਹੀਰਾ, ਰਾਜਪੂਤ, ਮੌਜ਼ਾ ਧਾਰ ਕੋਠੀ ਵਾਂਡਨ, ਦੀ ਬਗੈਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਹੀਰਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਨਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 18 ਅਕਤੂਬਰ 1942 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਮੈਨਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀਰਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੰਜਾਬੂ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ। ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਨੰਬਰ 162 ਨੂੰ 30 ਅਕਤੂਬਰ 1942 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। Exh.P.2 ਉਸ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੈ।

26 ਅਕਤੂਬਰ 1943 ਨੂੰ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਠੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੋਹਫ਼ਾ, ਮੁਦਈ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਨਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਉਲਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈ ਦੀ ਜੱਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵੇਗ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ:

(1) ਕੀ ਮੁਦਈ ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ, ਨਾਲ ਜਮਾਂਦਰੂ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ। ?

(2) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ?

(3) ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕੀ ਕਸਟਮ (ਰਿਵਾਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2, ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ?

(4) ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੀਰਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ?

(5) ਕੀ ਤੋਹਫ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?

6) ਕੀ ਮੁਦਈ, ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਹਨ?

(7) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 3, ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਜਮਾਂਦਰੂ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

(8) ਰਾਹਤ (ਰਿਲੀਫ)

ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ (ਮੁਕੱਦਮੇ) ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੀਰਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਦਈ ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ, ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੁਰਖੇ, ਸੁਦਾਮਨ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਜੱਦੀ ਨਹੀਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ਼ੂ ਨੰਬਰ 3 ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੈਨਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਤੋਹਫ਼ਾ (ਗਿਫਟ) ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਤੋਹਫ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ਼ੂ ਨੰਬਰ 6 ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਹੀਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਮੁੱਦਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ਼ੂ ਨੰ.7 ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

8 ਜੁਲਾਈ 1944 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ, ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟਸ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿਚ ਛੇਵੀਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਖਰਚੇ ਸਹਿਣ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

30 ਨਵੰਬਰ 1945 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰਟ ਐਕਟ, 1918 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਮੁਦਾਲਾ ਪੰਜਾਬੂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨੱਥੂ ਲਾਲ ਵਡੇਹਰਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਦੱਈਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ , ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ -ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹਵਧੂਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਰੈਜ਼ਿਊਮ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੇ ਜਮਾਂਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ ਜੋ ਗੈਰ-ਜੱਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਯੋਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਛੇਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵੈ-ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। । ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਰਿਵਾਜ-ਇ-ਆਮ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਰੈਟੀਗਨ ਦੇ ਡਾਇਜੈਸਟ ਆਫ ਕਸਟਮਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਆਮ ਕਸਟਮ (ਰਿਵਾਜ) ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਸਟਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 24 ਅਗਸਤ, 1948 ਨੂੰ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਫਰੰਗੂ ਬਨਾਮ ਮਿਸਟਰ ਜ਼ਲਮੋ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ."

ਡਾਇਜੈਸਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 24 ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਐਗਨੇਟਸ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੂਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਭੈਣ ਐਗਨੇਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਵਾਰਸ ਸੀ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਬਚਾਅ ਪੱਖ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਸਟਮ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਵੀਂ ਜਾਂ ਸੱਤਵੀਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਨੱਥੂ ਲਾਲ ਵੇਡੇਹਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਐਗਜਿਪਟ D.2 ਅਤੇ D.5 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਐਗਜਿਪਟ D.2 1941 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 85 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ:

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ 6 ਅਕਤੂਬਰ 1939 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਧਵਾ ਛੱਡ ਕੇ ਬੇਔਲਾਦ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ 4 ਅਕਤੂਬਰ 1940 ਨੂੰ ਮਾਲ ਸਹਾਇਕ ਨੇ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜ਼ਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਦੀਆ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ, ਜਿਸਤੋਂ ਅਪੀਲ ਹੋਈ ਭਾਣਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ,

ਸੋਹਨੂੰ ਅਤੇ ਗੰਗੂ, ਗੱਟੂ, ਗੋਕਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਮੋਰੂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ 16 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਬਿਦੀਆ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਬਿਦੀਆ ਦੀ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੌਥੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕਮੀ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਐਗਜਿਪਟ D.5 1940 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 19 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਿੱਥੇ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਬਜ਼ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਰ ਖਰੀਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੈਣਾਂ ਜਮਾਂਦਰੂ ਵਾਰਸਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗੜ੍ਹਾ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੈਣਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਬਜ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਹਨ। ਜੱਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਂਗੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਸਟਮਰੀ ਲਾਅ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 54 ਅਤੇ 59 ਨੂੰ ਲੱਭਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ 1929 ਦੇ ਐਕਟ II ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਜਮਾਂਦਰੂਆਂ ਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਉਲਟ ਕਰਨ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਡਿਫੈਂਡੈਂਟ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹੀਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਐਗਜਿਪਟ D.2 ਅਤੇ D.5 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੇ ਤਹਿਤ 1929 ਦੇ ਐਕਟ II ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਭੈਣ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮਿਤਾਕਸ਼ਰਾ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਲਾਅ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚੇ ਗਏ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮਾਨਯੋਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਾਂਗੜਾ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਨੂਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਪੁਰਸ਼-ਕਾਬਜ਼ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਂਦਰੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਆਇੰਟ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ, ਜੋ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:– ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ
(ਅਨੁਵਾਦਕ)